

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου ἐπὶ τῆς νησίδος τῶν Ἰωαννίνων,
ὅπου ἐξεκλησιάζετο ἡ Βασιλικὴ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟΝ

ΤΗΝ ΠΑΡΑΜΟΝΗΝ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ

ἮΤΑΝ αἱ παραμοναὶ τῆς ἀλώσεως τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ ἀναρχία ἐκυριάρχει εἰς τὴν πόλιν καὶ ὁ τουρκικὸς φανατισμὸς ὠργιάζε καὶ ἐμαίνετο κατὰ τῶν ἐλλήνων κατοίκων. Τὰ πλεῖστα καταστήματα ἦσαν κλειστά. Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ εἶχε νεκρωθῇ. Τὰ σπίτια, τὰ ἐλληνικά, ἐρμητικῶς κλεισμένα. Ἀπὸ τῆς ἐβδόμης ἐσπερινῆς ὥρας ἡ πόλις εἶχεν ὄψιν νεκροταφείου. Ψυχὴ δὲν ἐφαίνετο εἰς τοὺς δρόμους, τοὺς ὁποίους συχνὰ διέσχιζον μόνον ὁμάδες Τουρκαλβανῶν καὶ ἄλλων κακοποιῶν στοιχείων, αἱ ὁποῖαι ἐξεσποῦσαν εἰς ὕδρεις, εἰς βλασφημίας, εἰς ἀπειλὰς καὶ εἰς παντοίας καταπιέσεις.

Μέχρι τινὸς οἱ Τοῦρκοι τῶν Ἰωαννίνων ἦσαν βέβαιοι, ὅτι τὸ Μπιζάνι ἦτο ἀπόρθητον, ὅτι ἡ ἐλληνικὴ ἀνδρεία θὰ ἐθραύετο πρὸ τοῦ φοβεροῦ δράκοντος, ὅστις ἐπὶ μῆνας τώρα ἐξηρεῦγετο τὸ πῦρ καὶ τὸν θάνατον. Ἀλλ' ἄφ' ὅτου ὁ Ἀρχιστράτηγος-Διάδοχος ἀνέλαβε τὴν πολιορκίαν, οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν νὰ κλονίζωνται. Τὸ τρομερὸν φρούριον περιεσφίγγετο ὅλον ἐκ τῆν σιδηρᾶν ζώνην τοῦ ἐλληνικοῦ πυρός. Συγκεκριμέναι εἰδήσεις περὶ τῆς τύχης του δὲν

υπῆρχον. Ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες τὸ ἐδιάβαζαν εἰς τὰς στυγνάς καὶ ἐξηγγριωμένας μορφάς των. Καὶ ἀνέμενον ἐγκαρτεροῦντες τὸ χαρμόσουν ἄγγελμα.

Ὅσῳ ὀλιγόστευαν αἱ ἐλπίδες τῶν Τούρκων, τόσῳ ἀγριότεροι ἐφέροντο πρὸς τοὺς κατοίκους. Αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ συνελάμβανον πάντα ἄθῳον πολίτην, τὸν ἐκακοποιοῦν καὶ τὸν ἐνέκλειον εἰς τὰς φυλακάς. Τὰς τελευταίας ἡμέρας ὁ ἀστυνόμος Φουάτ προέγραψε καὶ τὸν πρόεδρον τοῦ ἑλλήν. ἐμπορικοῦ συλλόγου. Βιάσας τὴν κατοικίαν του εἰσέβαλεν ἄγριος :

— Ἔβγα ἔξω ! τὸν διέταξε ἀφρίζων ἐκ λύσσης.

— Μὰ τί ἔκανα ;

— Εἰσαι προδότης.

Καὶ διὰ λακτισμάτων καὶ ραβδισμῶν τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὸ μαρτύριον. Δύο ἡμέρας πρὶν δώδεκα ὁμογενεῖς δικασθέντες ὑπὸ τοῦ στρατοδικείου ὡς ὑποπτοὶ, ἀπηγγονίζοντο οἰκτρῶς εἰς τὴν πλατεῖαν ἀπὸ τῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτώματά των ἐταλαντεύοντο καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸν βρόχον τῆς ἀγχόνης.

Οἱ Τούρκοι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον καταδικάσει καὶ ἄλλους ἀνυπόπτους ὁμογενεῖς εἰς θάνατον. Ἡ ποινὴ των ἐμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ πρῶτὴ τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης Πέμπτης. Θρῆνοι καὶ ὀδυρμοὶ καὶ κατάραι ἐξήρχοντο ἀπὸ τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων :

— Ἀνάθεμα εἰς τοὺς δολοφόνους !

Ἐπλησίαζε ἡ αὐγὴ, ὅταν ποδοβολητὸν ἄγριον Τούρκων ἱππέων ἐτάραξε τὴν νεκρικὴν ἡρεμίαν τῆς πόλεως. Ποιοὶ ἦσαν αὐτοί ; Διὰ τί ἦλθαν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον ; Καὶ τί ἐζήτουν ἄρά γε ; Τὸ τουρκικὸν Ἀρχηγεῖον εἶχε μεταφερθῇ πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην.

Νέα ἀγωνία καὶ τρόμος συνέσφιγγε τὰ στήθη τῶν δυστυχισμένων ραγιαδῶν. Τίς οἶδε τί προμήνυμα σφαγῆς καὶ χαλασμοῦ ἦτον ἡ νυκτερινὴ ἐκείνη ἐπιδρομή...

Οἱ ἱππεῖς καλπάζοντες ἐσταμάτησαν πρὸ τῆς Μητροπόλεως καὶ ἐκρούσαν παταγωδῶς τὴν θύραν. Ὁ Γερβάσιος προέβαλεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ ἠρώτησε :

— Τί τρέχει ; Τί θέλετε ;

— Ἐχομε διαταγὴ ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ νάρθητε στὸ στρατόπεδο... εἶναι ἀνάγκη...

— Τί νὰ κάμω στὸ στρατόπεδο ; ἠρώτησεν ὁ ἱεράρχης.

— Τὰ Γιάννενα παραδίδονται καὶ πρέπει νὰ λάβετε μέρος εἰς τὰς διαπραγματεύσεις.

Παραδίδονται τὰ Γιάννενα ; Ἀδύνατον. Ἐως χθὲς ἀκόμη οἱ Τούρκοι ἐπίστευαν ὅτι τὸ Μπιζάνι δὲν θὰ πέσῃ ποτέ.

Ὁ Μητροπολίτης ὑπωπτεύθη δόλον.

— Πρέπει νὰ μοῦ φέρετε ἔγγραφον τὴν διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ. Δύο ἱππεῖς ἐκάλπασαν θρομαίως καὶ μετὰ τινα ὥραν ἐκόμισαν τὸ ἔγγραφον.

Ἡ ἄμαξα ἠτοιμάσθη καὶ ὁ Σεβασμιώτατος ἀπήρχετο μετὰ τῶν φρουρῶν εἰς τὸ στρατόπεδον.

— Πάει!... Μᾶς τὸν ἔφαγαν καὶ τὸν Δεσπότη, τὰ σκυλιά!

Αὐτὴ ἦτον ἡ πρώτη σκέψις ὅλων τῶν ὁμογενῶν, ὅταν ἀντελήφθησαν ἡ ἐπληροφορήθησαν τὰ παράδοξα γεγονότα τῆς νυκτὸς ἐκείνης.

Καὶ ὁμως τὴν ἐπομένην ἡ παράδοσις ὑπεγράφετο. Τὰ Ἰωάννινα ἦσαν πλέον ἐλεύθερα, ἦσαν ἐλληνικά. Τὸ ἐλληνικὸν ἱππικὸν ὑπὸ τὸν Σοῦτσον εἰσῆρχετο καὶ κατελάμβανε τὴν πόλιν ἐν μέσῳ φρενίτιδος ἐνθουσιασμοῦ.

Ἄλλ' εἰς τὰ ἀνήλια βάθη τῆς εἰρκτῆς, ὅπου τὸ πρωτὶ ἐκεῖνο ἀνέμεναν τὴν μοιραίαν ἀγχόνην τὰ ἄλλα θύματα, δὲν εἶχε φθάσει ἀκόμα τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα. Οἱ Ἀλβανοὶ ὁμως δεσμοφύλακες τὸ εἶχαν μάθει ἂψ' ἐσπέρας καὶ ἐσπευσαν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν εὐκαιρίαν. Εἰσῆλθον εἰς τὰς τρώγλας τῶν καταδίκων ζητοῦντες ἀπὸ ἑνα ἑκαστον τὸ μπαξίσι.

— Ἐλα, Κώστα, Γιωργό, Παῦλο, δόστε μπαξίσι, φέρνουμε καλὰ μαντάτα. Σήμερα θὰ σᾶς ἀπολύσουμε... Εἰστε ἐλεύθεροι...

— Ἀφῆσε τὰ χωρατὰ, καϋμένε Σουλεϊμάν.

— Στὴ τιμὴ μου σᾶς λέω.

Ἄλλὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπεφάνησαν Κρήτες χωροφύλακες, οἱ ὅποιοι ἦνοιξαν τὰς φυλακάς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας.

Δάκρυα, καὶ λυγμοὶ χαρᾶς, ἀλαλαγμοί, ζητωκραυγαί, σταυροκοπήματα, φιλιὰ, ἐναγκαλισμοί, σκιρτήματα, τρέλα ἐνθουσιασμοῦ, συνεπλήρωσαν τὴν δραματικὴν ἐκείνην σκηνήν.

Τινὲς ἐκ τῶν καταδίκων, ὅσοι μάλιστα ἐμελλον ν' ἀπαγχονισθοῦν τὸ πρωτὶ ἐκεῖνο, δὲν ἐπερίμεναν οὔτε τίς «βαρείς» των, τὰς σιδεράς των χειροπέδας, νὰ τοὺς λύσουν οἱ δεσμοφύλακες. Ἐτρεβαν ἐξαλλοὶ νὰ εὑρουν τοὺς ἀγαπημένους των.

Ἡ πόλις πανηγυρίζει. Ὅλων τὰ πρόσωπα λάμπουν ἀπὸ ἀγαλλίαςιν.

Ἄλλ' ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους τοῦ ἐορτάζοντος τὸ πάσχα τῆς ἐλληνικῆς ἀναστάσεως, ἡμπορεῖ νὰ διακρίνῃ τις καὶ μορφάς, ὅπου τὴν αἵγλην τῆς ἐθνικῆς χαρᾶς σκιάζει ἡ ὀδύνη καὶ ὁ σπαραγμός. Εἶνε ἐκεῖνοι ποῦ ἡ τουρκικὴ θηριωδία προχθὲς ἀκόμη ἀδικοσκοτώσε τοὺς προσφιλεῖς των:

— Ἀχ! αὐτοὺς τοὺς ἄμοιρους ποιός θὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ;...

(Ἄρετα, 1913)

ΜΕΝ. Χ. ΤΣΗΤΣΟΥΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΘΡΥΨΑΛΑ,,

* Ἐὰν φύγῃ ἡ θρησκεία ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, βεβαίως θὰ φύγῃ μετ' ἀγγλικὸν διαβατήριον.

* Παρευρέθην εἰς μίαν ἀγόρευσιν, ἀλλ' ἐφώναζε τόσον πολὺ ὁ ῥήτωρ, ὥστε δὲν ἄφηνε ν' ἀκούσω τί ἔλεγε.

Ὅλος ὁ κόσμος φωνάζει ὅταν πονῇ, καὶ μόνον ὁ γαῖδαρος φωνάζει ἀπὸ ... ἔρωτα.

Δ. ΓΡ. Κ.